

- Cerkvene pesmi nabrane med slovenskim narodom I.—III. zv., Gorica 1885, 1886 in 1888.
- Drobtince VI. l., Celovec 1851.
- Fleišman Jurij: Gerlica, venec slovenskih pesem I.—III. zv., Ljubljana (b. l.).
- Foerster Anton: Triglav, 2 zvezka, Praha (b. l.).
- Hostinský Otakar: Česká světská píseň lidová, Praha 1906.
- Kocijančič Josip: Slovenské národní pesni, I. in II. zv., Praha, Ljubljana (b. l.).
- Kogoj Marij: O narodni pesmi; Dom in svet XXXIV. l., Ljubljana 1921.
- Kuba Ludvík: Cesty za slovanskou písní, II. zv., Slovanský jih; Praha 1935.
- Kuba Ludvík: Píseň jihoslovanská; Praha 1925.
- Kuba Ludvík: Slovanstvo ve svých zpěvech. Kuiba VII. Písne slovinské. Pardubice 1890.
- Kuhač Fr. Š.: Josip Haydn i hrvatske narodne popievke; Vienac, Zagreb 1880.
- Kuhač Fr. Š.: Južno-slovenske narodne popievke. I.—IV. kn., Zagreb 1878—1881.
- Majer Matia: Pesmarica cerkvena ali svete pesme, Celovec 1846.
- Marolt France: Slovenske prvine v kočevski ljudski pesmi; Kočevski zbornik. Ljubljana 1939.
- Marolt France: Tri obredja iz Bele Krajine; Slovenske narodoslovne študije II. zv., Ljubljana 1936.
- Marolt France: Tri obredja iz Zilje; Slovenske narodoslovne študije I. zv., Ljubljana 1935.
- Napevi za orgle k Pesmarici cerkvene, Celovec 1846.
- Nejedlý Zdeněk: Otakara Hostinského Esthetika, Praha 1921.
- Osem inu shestdeset sveteh pesm... Ljubljana 1775, 1796 in 1800.
- Slomšek Anton Martin: Šola vesela lepega petja, Celovec 1835.
- Smetana Bedřich: »Vltava«, 2. simfonična pesnitev iz cikla »Má vlast«.
- Strekelj Karol: Slovenske narodne pesmi, I.—XVI. zv., Ljubljana 1895—1925.
- Volarič Hrabroslav: Narodne pesmi. Nabral na Kobaridskem, Kobarid (b. l.).
- Vraz Stanko: Narodne pjesni Ilirske, I. razdelak, Zagreb 1839.
- Vurnik Stanko: Studija o glasbeni folklori na Belokranjskem; Etnolog IV. l., Ljubljana 1951.
- Zirovnik Janko: Národní pesmi z napevi, I. in II. zv., Ljubljana 1885.

Slovenski pregovori in reki o vremenu, letini in poljedelstvu

Ivan Šašelj

a) O vremenu in letini.

Ako je na sv. Neže dan oblačno, bo obilo graha.
 April hladen in deževen, kmet v jeseni sena ne bo reven.
 Bele muhe letajo (sneg naletava), nam kožuhe obetajo (zima se približuje, ko bo treba kožuhe obleči).
 Božični dnevi zeleni, velikonočni sneženi.
 Če češplje v listju cveto, se obdrže.
 Če je na dan sv. Uršule lepo, potem vsak kasen kmet dovolj listja dobi.
 Če je slana v avgustu močna, bo vreme ostalo še nadalje lepo, če pa prične z nevihto, bo z njo tudi končal.
 Če na dan sv. Martina sonce sije, pade v treh dneh dež.
 Če o božiču ni snega, še božiča ni.
 Če sušec prag okoli pometa, nam dobro letino obeta.
 Česar avgust ne skuha, september ne more speči.
 Če zime dolgo ni, kasno se še zglasi.
 Dan gori — sneg doli.

- Gore so čiste, ne bo dežja.
 Grudnov sneg je jeklen.
 Kadar je veliko dežja, je obilo bramorjev.
 Kakršno vreme na petek, takšno na svetek.
 Kar je sv. Frančišek (4. oktobra) doživel, bo tudi sv. Lukež preživel
 (kakršno je vreme o sv. Frančišku, tako bo do sv. Lukeža).
 Ko kraljiček v jeseni k domu prileti, kmalu sneži.
 Ko pride sv. Vid, je vsak otrok češenj sit.
 Ko se Fabijan oznanja (20. jan.), sok v drevesih že poganja.
 Kolikor dni je sneg v rogovili (na drevju), toliko tednov na gomili.
 Kralji (sv. Trije Kralji) se vrnejo, zimo prevrnejo.
 Lastovica pomlad — vrana zimski hlad.
 Marčev sneg — beraški gnoj.
 Martin nam prinese čez tri dni belo odejo.
 Na Andreja, ko se v kozarcih vino smeja, vreme tako, ali onako, ostane
 do konca leta enako.
 Na Andreja sneg — ostane skozi 100 dni.
 Na prvo nedeljo v adventu slana in ivje, bo prihodnje leto polno sadno
 drivje.
 Na sv. Barbare močno ivje, bo potem drugo leto sadja polno drivje.
 Okoli sv. Jurija dež, okoli sv. Petra zmerna suša, so nato v jeseni
 polne kleti in kašče.
 Po vsaki nevihti sonce še lepše sije.
 Prvi vinotok lep in južen, je za grozdje prav poslužen.
 Sneg sv. Andreja ima železna rebra.
 Svečan ima devet misli vsaki dan.
 Sveti Martin — je požegnal vin'.
 Sušca sneg smodi, travnov pa gnoji.
 Šele takrat boš ti hodil bos, ko bo vrana zijala (ob najhujši vročini).
 Zmerna mokrota aprila in maja, kmetu jeseni sta žita polna kašča, a
 sena staja.
 Za kozo je bolje, če ima polne roge snega, kot polne gare sena (koza
 bolje uspeva, če obira pozimi grmovje, četudi pod snegom, kakor pa če se
 ji polaga doma seno, za katero manj mara).
 Zelena velika noč, bele binškošči.

b) O poljedelstvu.

- Če se gre proso tri dni pred srpom (žetvijo) mulit (plet), se ga še
 zmerom za en pehar primuli.
 Če trave ne boš ob času kosil, pozneje jo boš na peči sušil.
 Česna ne reži, trgaj ga!
 Čiriček iz ovsene bilke pride (ko oves poženo, se začne oglašati čiriček).
 Dokler bo kosa pela, bo lahko za postelj (na senu).
 Do sv. Primoža (9. jun.) oves meži (slabo raste), po sv. Primožu pa znori
 (začne bujno rasti).
 Kjer je ajda, tam je med.
 Kislo zelje na grunt pripelje.
 Koruza ni prida, če se vsaj trikrat ne zvija od suše.
 Koruzi je treba dobro pognojiti, jo dvakrat okopati in osuti do kolena,
 pa bo kuruza kakor polena.

Na pustni torek mora gospodinja pred sončnim vzhodom smeti na tuj dvor vreči, da ne bo proso plevelno.

Na sv. Elije dan se ne sme žito zdevati.

Na veliko mašo je tak praznik: Če se češplja potrese, pa kača doli pade.

Oves je hudoletnik (ker rad obrodi tudi v slabih letih).

O Materi božji (25. marca) trava raste, če jo tudi s kicom nazaj tolčeš.

Petelin je kmetova ura.

Prepelica poje: Ped-pedi, ped-pedi, žito lepo zori.

Pšenica devet dni po žetvi še ne ve, da je požeta (češ da še požeta zori, navadno v kozolcu).

Ta je buče sadil (pravijo o tem, ki laže).

Vinogradnik živi, ako je dobra letina; ako pa ni, živi ko prase pripeto (ali naklenjeno na drevo, okoli si mora samo iskati hrane. — Štajersko).

Kljukec

Viktor Steska

Znana je zbirka izmišljenih in lažnivih pripovedi pod imenom »Lažnivi kljukec«. Ta zbirka je izšla najprej v angleškem jeziku v Londonu leta 1785. z naslovom: Baron Münchhausens Narrative of his Marvelous Travels & Campaigns in Russia (Pripovedi barona Münchhausena o njegovih čudovitih delih in bojih v Rusiji).

Baron Karel Friderik Hieronim Münchhausen se je rodil v Bodenwerderju na Hannoveranskem 11. maja 1720 in je ondi umrl 22. februarja 1797. Proslavil se je po svojih pripovedih o čudovitih dogodivščinah v rusko-turških vojnah, ki jih je neki doživel kot konjeniški častnik. Nanj so prenesli tudi starejše in nove čudovite zgodbe, ki jih je R. Raspe zbral in izdal leta 1785. Dve leti pozneje (1787) je te dogodbe ponemčil Burger. Od tedaj so se širile po vsem svetu.

V slovenščini so znane pod imenom »Lažnivi Kljukec«. Zadnjo izdajo je oskrbel leta 1941. Josip Brinar: »Kljukec in njegove prigode«.

Zanimivo je, da je Kljukec naše domače slovensko ime, ki je bilo znano že ob Valvasorjevem času, ko Münchhausen še rojen ni bil. Očitno je, da naš Kljukec z Münchhausenom nima nič opraviti, samo dogodbam prilaščeno ime je enako.

O našem Kljukcu pripoveduje Valvasor (E. d. H. Kr. I, 119) naslednje:

»Kljukec je bil doma na Jami pri Kranju. Pred nekaj leti je zbral tatinsko tolpo, ki je obstajala iz izgubljenih študentov, ciganov in vsakovrstnih nepridipravov. S to družbo je mnogo ljudi na Kranjskem, Štajerskem in Hrvaškem okradel, osleparil, oropal in jim napravil marsikako nevoljo. O njegovih žepnih tatvinah in zvijačah bi se dalo spisati obširno poglavje. Čeprav so ga zasledovali in lovili, ga vendar nikoli niso mogli ujeti.

Tako je več let uganjal svoja sleparstva. Bil je pa tako prevzetan, da se ni maral nikomur ukloniti. Če je kdo menil, da mu je kos, ga je takoj s poti spravil. Tako je ustrelil nekega dijaka in nekega cigana. Pred leti pa je sklenil, da se poboljša. Dosegel je pomiloščenje pri oblastvih in se vrnil na svoj dom. (Bržkone se je srečno oženil, zakaj v kapit. arhivu se bere, da se je leta 1680. poročil z Marijo Stern!) Doma se je